

GONIEC KRAKOWSKI

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 56 gr. W tekście 1 mm w 4 szpalcie (szer. szp. 69 mm) 3.— Zł. Drobne za słowo 24 gr. Pierwsze słowo tłusty druk (najwyżej 3 słowa) 40 gr.

Rok II.

Nr. 172.

Kraków, sobota 27 lipca 1940 r.

Nadesłane, a nie zamówione przez Redakcję rekopisy będą zwracane autorom jedynie wówczas, gdy dołączone zostaną znaczki pocztowe na opłacenie przesyłki zwrotnej. Prenumerata miesięczna 4.50 Zł., z odnośnikiem do domu 5 Zł. — Konto czekowe: Warszawa 658.

11 angielskich okrętów handlowych poszło na dno.

Udały nalot niemieckich samolotów bojowych na konwój brytyjski. — Zatoniono 11 okrętów handlowych, łącznej pojemności 43.000 ton. — Uszkodzono trzy okręty handlowe, pojemności 12.000 ton i dwa kontrtorpedowce.

Berlin, 26 lipca. Naczelna komenda armii niemieckiej komunikuje: Podczas uderzenia na angielskie wybrzeże południowe jedna z łodzi pocigowych niemieckich zatopiła na południe od Portlandu wielki uzbrojony nieprzyjacielski okręt handlowy, pojemności 18.000 ton, dzięki celnemu trafieniu torpeda.

Mimo niesprzyjającej pogody niemieckie samoloty bojowe zaatakowały brytyjski ruch okrętowy w Kanale La Manche i u wybrzeża Anglii wschodniej, jak również zakłady przemysłowe w Anglii południowo-wschodniej i w Szkocji.

Jak już doniesiono przy tej sposobności został zniszczony konwój okrętów handlowych, łącznej pojemności 17.000 ton. Poza to trzy dalsze okręty handlowe otrzymały ciężkie trafienia bombami, tak, że należy się liczyć z ich stratą. Zaatakowa-

ne zostały poza tym zakłady przemysłu lotniczego Vickersa pod Weybridge, gdzie na lotnisku fabrycznym zniszczono cztery stojące na ziemi nieprzyjacielskie samoloty. Zbombardowane zostały poza tym zakłady przemysłowe pod Grat Yarmouth i pod Glasgow.

W ciągu ataku na angielskie konwoje dochodziło nieraz do zaciętych walk powietrznych między niemieckimi, a brytyjskimi samolotami myśliwskimi, w czasie których sześć nieprzyjacielskich samolotów zostało zestrzelonych.

W nocy na 25 lipca odbyły się ponownie naloty nieprzyjacielskie na Niemcy północne. Ataki bombowe nie wyrządziły szkód materialnych.

Łączne straty nieprzyjaciela wynosiły w dn. 24 lipca 10 samolotów, z czego sześć zostało zestrzelonych podczas walk po-

wietrznych, a cztery zostały zniszczone na ziemi. Sześć samolotów niemieckich zagnęło. (p).

Berlin, 26 lipca. Niemieckie samoloty bojowe i nurkowe odniosły we czwartek popołudniu i wieczorem ponownie znaczny sukces na Kanale La Manche.

Według nadeszłych dotychczas wiadomości, z pilnie strzeżonego przez jednostki marynarki i lotnictwa konwoju, liczącego 23 okręty, zatopiono 11 okrętów handlowych, łącznej pojemności 43.000 ton, a dalsze trzy okręty handlowe, pojemności 12.000 ton podpalono, względnie tak poważnie uszkodzono, że należy się liczyć z ich całkowitą stratą.

Poza to udało się podpalić jeden nowoczesny brytyjski kontrtorpedowiec, a drugi poważnie uszkodzić.

Pogłoski o przygotowaniach do odjazdu angielskiej rodziny królewskiej.

Mediolan, 26 lipca. Turyńska „Gazetta del Popolo“ opublikowała artykuł swego korespondenta lisbońskiego, w którym tenże pisze, iż angielska rodzina królewska przygotowuje się już do odjazdu do Kanady. Istnieje przekonanie, że pogłoski te zostały potwierdzone przez to, iż inspektor „Scotland Yard“ F. W. Cameron, kierownik straży ochronej króla, bawił przejazdem w Lizbonie. Cameron towarzyszył królowi w r. ub. w jego podróży do Kanady i do Stanów Zjednoczonych.

Kraują również pogłoski, że dzieci królewskiej pary angielskiej przybyły już do Kanady i zamieszkały w Montrealu.

według sprawozdania dziennika „Neue Zürcher Zeitung“ z Vichy, jest

zaopatrzenie terenów okupowanych w odpowiednią ilość banknotów.

Bank Francuski, po długiej wędrówce, osiadł narazie w Clermont-Ferrand, gdzie też znajduje się drukarnia banknotów. Zaopatrzenie terenów nieobsadzonych w banknoty nie natrafia zatem na specjalne trudności. Wydatnem odciążeniem jest także i to, że ludność zaopatrzyła się przeczornie w gotówkę. Natomiast na terenach okupowanych, skutkiem wyjazdu urzędów państwowych i banków, daje się odczuć brak obiegowych środków płatniczych. Wydane przez niemieckie władze okupacyjne bony kasowe wypełniły tę lukę tylko częściowo.

Inną sprawą, która również sprawia niemało trosk rządowi Petaina, jest

szczupłość zapasów benzyny.

Ruch samochodowy jest bardzo ograniczony, a jako uzupełnienie ruchu kolejowego, odgrywa bardzo nieznaczny rolę. Kolej żelazne, o ile wogóle mogły być tu i ówdzie uruchomione, narazie są przeciążone transportami powrotnymi uchodźców. „Neue Zürcher Zeitung“ mówi w swym sprawozdaniu o 10 milionach uchodźców, poza Belgią, podczas gdy francuski minister komunikacji określa liczbę uchodźców tylko na sześć milionów.

Benzyne oddaje się do dyspozycji tylko dla przewozu środków żywności itp., podczas gdy

prywatny ruch samochodowy wogóle jest zabroniony.

W ruchu lokalnym coraz większe zastosowanie znajdują konie.

Poczta została uruchomiona na terenie całej Francji, aczkolwiek narazie funkcjonuje z dużymi opóźnieniami. Obrót telefoniczny i telefoniczny został uruchomiony jedynie na terenach nieobsadzonych. Na terenach okupowanych ogranicza się ruch telefoniczny do ruchu miejscowego.

Wszystko to są stosunki, które w tak krótki czas po zakończeniu działań wojennych nie mogą być uważane za anormalne, co jednak przez prasę francuską, a nawet przez władze, nie jest właściwie oceniane. Ostatecznie bowiem Francja poniosła porażkę nie bez swej winy.

Celem przycięcia z pomocą przemysłowi, rząd francuski, według doniesień agencji Havasa, wydał

uletawę o kredytach,

która przewiduje możliwość przyznawania krótkoterminowych pożyczek państwowych aż do wysokości 200.000 franków. Kredyty te są przyznawane przede wszystkim na wypłatę pensji po podjęciu pracy.

Dalsza ustawa zmierza do ułatwienia odbudowy rolnictwa. Ustawa ta podwyższa niepodzielną wysokość rodzinnego stanu posiadania z 200.000 na 400.000 franków. W specjalnym uzupełnieniu uregulowano sprawę podciągnięcia pod tę sumę także i bydła oraz ruchomości.

Aresztowano ponad 500 zwolenników Mosleya.

Sztokholm, 26 lipca. W angielskiej Izbie Gmin oświadczył minister spraw wewnętrznych na zadane mu pytanie, że liczba nakazów aresztowania, wydanych na dawnych członków ruchu Mosleya, przekroczyła 500.

Irańska prasa ostrzega.

Teheran, 26 lipca. Irańska prasa, obok nowych ataków na towarzystwo „Anglo-Iranian Oil Company“, zamieściła w tych dniach ostrzeżenie, aby nie doszło do tego, by rząd irański widział się zmuszonym „realizując swoje demarche, dojść do skrajnej granicy, aby móc wykonywać swoje konstytucyjne prawa“.

Aleksandrja i Haifa znowu zbombardowane.

Rzym, 26 lipca. Włoski komunikat wojenny brzmi następująco: Główna kwatery armii włoskiej komunikuje: Włoskie eskadry lotnicze skutecznie zbombardowały bazę marynarki w Aleksandrji i ośrodek naftowy w Haifie, przyczem użytkoano szeregu celnich trafleni i podpalono składy oraz rafinerje. Wszystkie samoloty włoskie powróciły.

Nad Maltą włoskie samoloty myśliwskie zaatakowały, trafiły i ciężko uszkodziły czteromotorowy samolot angielski.

W Afryce północnej, podczas próby ataku nieprzyjacielskiego lotnictwa nad Bardie, włoskie samoloty myśliwskie zestrzeły trzy samoloty angielskie. Jeden z włoskich samolotów nie powrócił. W Afryce północnej zestrzelono jeden nieprzyjacielski samolot podczas próby nalotu na Mas-saua. Włoskie samoloty zbombardowały pociągi i składy na dworcu w Ghedaref w Sudanie. Jedna z włoskich łodzi podwodnych nie powróciła do swej bazy. (p)

Parowiec „Ela Roy“ zatopiony przez łódź podwodną.

Madryt, 26 lipca. Do Vigo przybił we środę hiszpański okręt rybacki „Felix Montenegro“, wioząc rozbitków angielskiego okrętu „Ela Roy“, pojemności 1000 ton, który podczas żeglugi z Cardiff z ładunkiem drzewa został stopedowany przez łódź podwodną.

W Palestynie Arabowie chwytają za broni.

33 proc. pól zniszczonych przez Arabów.

(S) Walencja, 26 lipca. W związku z zajściami na terenie żydowskich plantacji pomarańczowych w Palestynie dodatkowo informują, że miały one miejsce przede wszystkim na terenach, położonych między Tel Aviv a Jaffa.

Według pobieżnych obliczeń Arabowie zniszczyli około 20 proc. plantacji pomarańcz, oraz 40 proc. urzędów nawadniających. Wysokość strat, jakie skutkiem tego wynikną przy tegorocznych zbiorach, oblicza się na 33 proc.

Przybierające na sile oburzenie Arabów na żydów pozostaje w związku z przyrostem w ciągu ubiegłego roku ludności żydowskiej o około 200.000 osób i w konsekwencji tego faktu przekroczeniem cyfry tej ludności, wynoszącej ponad pół miliona.

Żydzi besarabscy muszą opuścić Rumunię.

Bukareszt, 26 lipca. Rząd rumuński wydał we wtorek zarządzenie, w myśl którego wszyscy żydzi, pochodzący z Besarabji i północnej Bukowiny muszą w ciągu pięciu dni opuścić kraj.

Zarządzeniem tem w samym Bukareszcie

zostało dotkniętych ponad 600 żydów. Poza to wielu podejrzanych żydów, pochodzących z południowej, pozostałej przy Rumunii, części Bukowiny umieszczono w obozach koncentracyjnych. Dotychczas za-aresztowano 112 żydów.

Bretonczycy domagają się własnego państwa.

Brest, 26 lipca. Wydział wykonawczy bretońskiej rady narodowej postanowił dążyć do utworzenia samodzielnego państwa bretońskiego.

Dookoła rady narodowej, stanowiącej zwierzchnią organizację nacjonalistycznie usposobionych związków bretońskich, gromadzą się te elementy, które od zakończenia wojny światowej domagały się autonomji dla Bretanii. Odnosi się to szczególnie do organizacji Breiz Aktao. Bretania, składająca się z pięciu departamentów, położonych na północnym zachodzie Francji, na daleko w morze wysuniętym półwyspie, jest, w odróżnieniu od innych części Francji, zamieszkałych przez Romanów, zamieszkała przez Celtów.

Samodzielne księstwo celtyczne Bretanii istniało do r. 1532 a potem, aż do rewolucji francuskiej, zachowało jeszcze daleko idącą prawo autonomiczne w królestwie Francji. Głównym miastem Bretanii jest Rennes, liczące 100.000 mieszkańców, największe obok Brestu (80.000 mieszkańców) miasto bretońskie. Z ludności, liczącej dzisiaj

dwa miliony ludzi, jeszcze dzisiaj ponad milion mówi językiem bretońskim a tylko w miastach przeważa język francuski.

Mieszkańcy tej górzystej okolicy stanowią w dużej mierze kadry marynarzy i rybaków francuskich. Są oni surowymi katolikami. Ten fakt, jak również i to, że Bretania podczas wojny światowej poniosła nieporównanie większe straty niż inne części Francji, stało się przyczyną powstania ruchu, reprezentującego tendencje zmierzające do autonomji, a nawet tendencje separatystyczne, domagające się założenia samodzielnego państwa bretońskiego.

W związku z zamachami dynamitowymi na francuskie pomniki w ostatnich latach odbyło się wiele procesów przeciwko czołowym przywódcom Bretończyków. W r. b. po zaprowadzeniu prawa wojennego, wielu z tych przywódców zostało rozstrzelanych. Przyczyniło się to do wzrostu wpływów radykalnego skrzydła Bretończyków, które domaga się całkowitej niezależności dla Bretanii.

Finansowe troski rządu marsz. Petain'a.

Zurych, 26 lipca. Rząd francuski jest przekonany, że przez powrót francuskiego ministra skarbu do Paryża, uczyniono pierwszy krok do odbudowy stanowiska stolicy jako gospodarczego i finansowego centrum Francji. Minister skarbu ma zachęcić swym przykładem firmy prywatne do możliwie najszybszego pójścia w jego ślady.

Wydał on zarządzenie, że walne zebra- nia przedsiębiorstw mogą się odbywać jedynie w Paryżu. Zniesiono również moralizatorjum bankowe, aby uruchomić cały finansowy aparat kraju. Spodziewane jest również rychle otwarcie paryskiej giełdy efektów, gdyż pierwotny plan podjęcia jej funkcji w Vichy, został porzucony.

Problemem, który specjalnie interesuje,

Zbrodnicze projekty w rejonie morza Śródziemnego.

Weygandowi zlecono przeprowadzenie przedsięwzięcia w Salonikach. — Falszywe nazwy dla ukrycia operacji wojennych. — Ofensywa niemiecka przekreśliła wszystkie rachuby. — Ucieczka Anglików do portów w Kanale przyczyniła się do załamania francuskiej linii bojowej.

— Kraków, 26 lipca. Publikujemy dalszy ciąg francuskich dokumentów z maja 1940 roku.

Dokument Nr. 33.

List Gamelina do Weyganda z 10 maja 1940. W planowanym przez sprzymierzonych przedsięwzięciu w Salonikach nastąpi czasowe opóźnienie. Mimo to jednak Weygand otrzymał polecenie prowadzenia dalszych przygotowań.

Naczelny dowódca armii lądowej
Wielka kwatera główna 10 maja 1940
Sztab generalny
Biuro trzecie
No 911/3 F. T.
Główno-dowodzący Gamelin.
Szef sztabu generalnego obrony krajów.
Naczelny dowódca armii lądowej.

Do Komendanta francuskich sił morskich w obszarze wschodnim Morza Śródziemnego.

Scisłe tajne! W telegramach No 1429-1432 z 29 kwietnia podkreślił Pan konieczność poparcia akcji obronnej państw bałkańskich przez zasilenie ich z naszej strony możliwie szybko poważniejszymi posiłkami. Przy tej okazji wyraził Pan prośbę, aby, wykorzystując obecną chwilę, kiedy Morze Śródziemne jeszcze jest wolne, wysłać Panu natychmiast posiłki w postaci dwóch grup samolotów myśliwskich (minimum), czterech grup samolotów bombowych, dwie dywizje piechoty kolonjalnej, dwa bataliony wozów pancernych D.

Mam zaszczyt zskomunikować Panu, że gabinet wojenny, któremu to zagadnienie zostało przedłożone, uchwalił na swoim posiedzeniu w dniu 6 maja, aby wspomnianych jednostek nie wysłać w obecnej chwili do Lewantu. Uchwałę umotywowano następująco:

1) Należy przyjąć, że jeśli Włochy rozpoczną akcję wojenną przeciw sprzymierzonym, to stanie się to po uprzednim zapewnieniu pomocy ze strony niemieckiej. W związku z tem należy przypuszczać, że akcja bojowa przyjmie szybki obrót na froncie północnym i niezawodnie również na froncie południowym. W tych warunkach okazuje się kwestją nieodzowną wygranie bitwy przez Francję i w tym celu przeważająca część naszych materiałów wojennych musi być użyta w tej bitwie.

2) Przedwczesne wzmocnienie bojowe Lewantu okazuje się jako mniejsza konieczność, bowiem w wypadku wszczęcia działań wojennych przeciw Włochom wyetapia prawie w równej mierze trudności w przewiezieniu transportów wojskowych z Lewantu do Salonik, jak przy transportach z Francji lub Afryki północnej tamże, a to z jednej strony z powodu stosunkowo szczupłych możliwości wyładowniczych portu w Bejrucie, z drugiej zaś strony z powodu obaw i niemożności zagwarantowania już na samym początku swo-

bodnych połączeń z Morzem Śródziemnym i ochrony transportów konwojowanych przeciw atakom lotniczym.

Z tego względu ważnym jest dla Pana zagadnienie Dodekanazu. Sprawa wysłania jednej dywizji jako wzmocnienia na Wschodzie uzależniona jest od natychmiastowego udzielenia zgody Turcji nastąpienie tej dywizji na terenie Tracji. — Chociaż w obecnej sytuacji nie mogą Panu wysłać żądanych posiłków, to już obecnie wydałem konieczne zarządzenia w kierunku:

a) przyspieszenia wysyłki oddziałów, mających stanowić uzupełnienie Pańskiego korpusu ekspedycyjnego, którego transport znajduje się w przygotowaniu.

b) możliwie szybkiego wysłania z Francji do Salonik silnego oddziału uzbrojonego w broń przeciwlotniczą.

Admiralicja wydała już wszelkie zarządzenia w celu wysłania trzech okrętów transportowych. Okrety te pozwolą Panu na wysyłkę pierwszych oddziałów Pańskich sił bojowych do Macedonii.

Zdaje sobie sprawę z tego, że te zarządzenia nie dają Panu tych środków do dyspozycji, na które Pan słusznie liczył. Uważam przeto za stosowne zwrócić powtórnie uwagę Pana na niniejszy projekt, tak, jak ja uważałbym za stosowne przedstawić swoją akcję i udział sił bojowych korpusu ekspedycyjnego przy uwzględnieniu obecnej sytuacji i dysponowanych środków, które należałoby wziąć w rachubę. Byłbym Panu wdzięczny za zakomunikowanie mi Pańskich poglądów na sprawę powyższą.

Złożyłem w rządu wniosek o przekazanie w Pana ręce naczelnego dowództwa nad wszystkimi oddziałami bojowymi sprzymierzonych na Bałkanie. Równocześnie złożyłem wniosek o przekazanie obszaru wschodniego Morza Śródziemnego pod rozkaz dowództwa naczelnego dowódcy francuskich bojowych jednostek morskich. Zdaje sobie sprawę z tego, że zadanie Pana jest ciężkie do spełnienia i nieprzyjemne. Jestem pewny, że to zadanie, bez względu na trudności, doprowadzi Pan z powodzeniem do końca.

Naczelny dowódca sił lądowych
Gamelin.

Dokument Nr. 34.

Notatka francuskiego sztabu generalnego z 15 maja 1940 r.

Szyfrowe nazwy celem ukrycia zamierzonych operacji sprzymierzonych na Morzu Egejskim. Honduras równo Salonikom.

Głównodowodzący armii lądowej.

Wielka kwatera główna.

Sztab generalny. Biuro 3.

Nr 1028/3 F. T.

15 maja 1940.

Notatka!

Nazwy szyfrowe

Tajne!

Celem uniknięcia niedyskrecji w spra-

wie zarządzeń przewidzianych w wypadku wszczęcia operacji na Morzu Egejskim, zostało postanowione, że od chwili obecnej używane będą zarówno w listach, jak i w telegramach dotyczących tych kwestyj, nazwy szyfrowe, a mianowicie:

dla Salonik — Honduras
dla Krety — Gwatemala
dla Milo — Argentyna
dla Salaminy — Chile
dla Navarin — Kolumbia
dla Argostoli — Boliwia
dla Grecji — Ekwador
dla Turcji — Brazylja.

Zarządzenie powyższe zostało podane do wiadomości generałowi Weygandowi, delegacji francuskiej przy międzywalianckiej komisji studjów wojskowych, admiralicji i naczelnemu dowództwu broni lotniczej.

za generała majora
Koeltz.

Dokument Nr. 35.

List franc. sztabu gen. do Weyganda z dnia 27 maja 1940.

Wobec ofensywy niemieckiej akcja Honduras—Saloniki pod znakiem Zapytania. Francuski sztab generalny odmawia zapowiedziane posiłki artylerji przeciwlotniczej.

Nr. 1219/3 F. T.

27 maja 1940.

Arciele do Arbatrosa.

Odpowiedz na telegram Pana Nr. 53/31 W. z. 26. 5.

Wysłanie grupy dział przeciwlotniczych 7,5 cm oraz 3-ch baterji dział przeciwlotniczych 2,5 cm, jak to przewidziano w depeszy 579/3 E. M. G. z 14 maja przez generała Vuillemina, jest związane z wyładowaniem strażnicy przedniej w Honduras, — stosownie do mego telegramu 860/3 F. T. z 6 maja i mego listu Nr. 911/3 F. T. z 10 maja.

Ponieważ w wyniku obecnej sytuacji operacje stoją pod znakiem zapytania, przeto w obecnej chwili nie mogę spełnić skierowanej do mnie prośby o wzmocnienie artylerji przeciwlotniczej.

Pieczęć.

Za generalnego wodza
sił lądowych
generał major Doumeng

Katastrofalna sytuacja w Gibraltarze.

Widoczne znamiona głębsi głodo wej.

(=) Rzym, 26 lipca. Agencja Stefani donosi z Algeiras, że według wiadomości, dochodzących tu z Gibraltaru sytuacja twierdzy uważana jest za katastrofalną.

Coraz bardziej daje się odczuwać brak niezbędnych artykułów żywnościowych. Życie handlowe przestało istnieć, a kwestja zaopatrzenia załogi twierdzy w żywność staje się coraz bardziej niepewna, tak, że należy się spodziewać głębsi głodo wej.

Wszystko to kładzie się na kserb przystąpienia Włoch do akcji wojennej i stałemu patrolowaniu morza przez jednostki włoskie. W rzeczywistości sytuacja przedstawia się w ten sposób, że przed przystąpieniem Włoch do wojny przedstawiała żegluga handlowa bardzo poważne znaczenie dla Gibraltaru, o czym świadczył fakt,

iż w niektórych dniach zatrzymywało się do 150 parowców w zatoce i porcie gibraltarskim.

Od 10 czerwca liczba zatrzymujących się tam statków handlowych zmniejszyła się niezwykłe szybko do obecnych rozmiarów, przyczem skutki omijania Gibraltaru przez jednostki floty handlowej odbiły się fatalnie na sytuacji twierdzy. Wielu kupców zamknęło swe przedsiębiorstwa, licznyskierny, których właściciele wyjechali do Marokka, stają pustką. Kwestja zaopatrzenia w żywność nielicznych, a przebywających w Gibraltarze osób, staje się coraz bardziej trudna. Codziennie odbywają się naloty nieznanymi samolotami wyładowniczymi ce pociągają za sobą wprawdzie bardzo silną, ale równocześnie bezskuteczną kanonadę artylerji przeciwlotniczej.

TADEUSZ SAS.

Nie do pary...

— Mówcie sobie, co chcecie, wiercie, albo nie, ale ja powtarzam zawsze swoje: Niemasz przesady, ani tak zwanego pogardliwie przez niedowarzonych „pozytywistów“ babskiego zabobonu, prognostyku, a zwłaszcza przecucia, któreby nie okazało się często uzasadnionem. Coś w tem jednak jest... co się wytłumaczyć nie da! Bo trudno przecież objaśnić zawsze wszystkie przypadkiem lub jakimś niezwykłym „zbiegiem okoliczności“, albo też urojeniem.

Jaka ich łączność, jaki wewnętrzny związek tych pozornie nie mających nic wspólnego ze sobą zdarzeń i wypadków, to już nie moja w tem rzecz i nad tem nie myślę teraz głowy sobie łamać... zresztą nie wierzyłbym sam np. w przecucia, gdyby nie pewne osobiste przeżycie...

— Cóż to takiego? — zapytaliśmy chórem.

— Cierpliwości! Opowiem wam chętnie, ale już po kolacji.

Kiedy więc po kolacji, przeszliśmy do salonu na osarna, wuj rozsiadłszy się szeroko w fotelu i zapaliwszy cygaro, rozpoczął:

— To, o czem chcę wam opowiedzieć, zdarzyło się równo 26 lat temu, a więc w pierwszym roku wielkiej wojny. Przydzielony do szpitala „jubileuszowego“ w Wiedniu jako „Oberarzt“, poznałem tamże młodego porucznika ułanów, Zygmunta P., z pod Lwowa, który ranny w brzuch w pierwszej bitwie pod Kraśnikiem, pozostał w moim leczeniu.

Był to serdeczny, przemiły chłopak, którego polubiłem od pierwszej chwili, natrafiając na równą sympatię i u niego.

Kiedy wydobrzał już tak, że mógł jako rekonwalescent opuścić szpital, spędzaliśmy razem wszystkie wolne wieczory i wówczas przekonałem się, że mój przyjaciel jest nałogowym „erotomanem“ — jakich mało, dla którego miłość była równie nieodzowną potrzebą organiczną, jak powietrze, światło i pokarm.

Musiiał — jak twierdził sam o sobie — oddychać, żyć, karmić się poprostu „miłością“, kapać się w jej życiodajnych promieniach, bo inaczej uśchłby marnie, jak kwiat bez słońca i wody.

To też uprawiał tę „miłość dla miłości“ z całym koneserstwem, nasją i systematycznością, szukając wciąż nowych, wciąż różnych emocyj.

Jakiegoś wieczoru byliśmy u Ronachera. W pewnej chwili — podczas pauzy — spostrzegłem, jak Zygmunt patrzy się upostrzyżony w stronę jednej z łóż. Przyglądając się przez lornetkę, ujrzałem niezwykłe piękną brunetkę, o cudnych przepastnych oczach i brzoskwinowej cerze, w otoczeniu kilku cywilnych panów i kapłana artylerji.

— Cudna, cudna! — szepnął do siebie Zygmunt, mieniąc się ze wzruszenia na twarzy. — Kto to może być?! Z pewnością Polka! Muszę ją poznać...

I poznał ją... Była to, jak się okazało — istotnie Polka, „wugnanka“, bogata ziemianka z Samockiego, a przytem ciepła wdówka, która zamieszkiwała piękną willę w Hitzing pod Wiedniem.

I od tej chwili mój Zygmunt zmienił się nie do poznania. Swoboda i frywolna bez-troska, które nie opuszczały go ani na chwilę, znikły gdzieś zupełnie; zauważyłem z przykrością, że mnie unika, że coś ukrywa przede mną, bo — jak dotąd — zwierzał mi się szczegółowo ze wszystkich swych miłosnych perypetyj. Zrozumiałem więc, że teraz nie jest to zwykła „awanturka miłosna“, ale głębokie uczucie, które owdolnido nim całkowicie, a do czego nie chciał się widocznie przede mną przyznać.

Ale nie musiała to być — jak się zwykło mówić — „szczęśliwa miłość“, bo widziałem, iż cierpi, na co wskazywał często bolesny skurek twarzy, który nie uszedł mej uwagi.

Jednego dnia zaproponował mi, abym poszedł z nim razem do pani... Olgi na seans spirytystyczny.

Zgodziłem się chętnie i poszliśmy. Jeden wieczór, spędzony w gościnnym domu pani Olgi, wytłumaczył mi to nagła metamorfoza mojego przyjaciela. Pani Olga była syreną — uwodzicielką, igrającą z uczuciem dwóch zakochanych w niej po uszy, Zygmunta i kapłana W...

— „Biedny Zygmunt“ — myślałem, patrząc się na te podwójną grę, jaką prowadził, unikając wszystkiego, co mogłoby wskazywać na wyrażenie jednego z nich, chociaż widocznem było, że ani jeden ani drugi nie zdawał się być zadowolonym z tego „równoniernego“ traktowania, a spojrzenia, jakie wymieniałi ze sobą nie świadczyły bynajmniej o wzajemnej do siebie sympatji.

Czułem instynktownie, że prędzej czy później przyjdzie musi do wybuchu między nimi. I dlatego opinia moja, jaka wygłosiłem w drodze powrotnej do Wiednia, brzmiała jak następuje: „Kokietka, bawiąca się tobą; dlatego lepiej byłoby dla ciebie, abys wyperswadował ją sobie!“

Bo wkońcu, cóż miałem mu innego radzić!

Zbliżały się święta Bożego Narodzenia. Ponieważ z powodu napływającego wciąż coraz gęściej „materiału operacyjnego“, przysyłanego z różnych pobojoiwisk, nie było mowy o urlopie, musiałem święta spędzić w Wiedniu. A zresztą, dokąd miałem iść, kiedy Galicję „okupowały“ wojska rosyjskie!

W podobnej sytuacji znalazł się i Zygmunt, mając rodziców we Wschodniej Galicji.

W przeddzień wilji wpadł po dłuższej niebytności do mojego pokoju ordynacyjny i już w progu oznajmił mi, że jestemmy zaproszeni na wilję od pani Olgi.

— Chwała Bogu! — zawołałem ze szczerą radością. — Tak więc tradycji stanie się zadość, a nam przecież będzie o wiele milej zjeść na obczyźnie „polska wilję“ wśród swoich. Nieprawdaz?

— Tak, tak — wybąknął Zygmunt i odwrócił się nagie, podchodząc do okna.

Umówiliśmy się zatem, że będą czekał na niego w szpitalu i oszóstej mieliśmy razem pojechać na Hitzing. Kiedy miał już odejść, podszedł naraz ku mnie i uściskawszy mi mocno ręce, pocałował mnie nagle w oba policzki.

Przyznam się, że zaskoczył mnie ten nagły i niezwykły wybuch czułości ze strony Zygmunta, a zarazem zaniepokoił.

— Co tobie, Zygmuncie? — spytałem.

— Nic, nic, Stefku. Przypomniałem sobie tylko, jak byłeś zawsze dla mnie dobry — i odwróciwszy się, wyszedł szybko z pokoju...

W dniu wilji, uwolniwszy się u komendanta szpitala, czekałem niecierpliwie na Zygmunta. Kiedy nie nadechdził do szóstej, postanowiłem już nie czekać dłużej, przypuszczając, że zastane go jeszcze w hotelu (a mieszkał w „Tirolernhofe“ na Annagasse). W hotelu oświadczone mi, że pan porucznik nie wrócił jeszcze z miasta.

— Chyba pojechał już sam beze mnie, zapomniawszy o naszej umowie — pomyślałem sobie i nagle niepokój jakiś mną owdolnido. Chciałem znaleźć się jaknajprędzej w Hitzing, aby przekonać się, że niepokój mój był nieuzasadniony.

Już w przedpokoju dochodziły mnie ożywe głosy zebranych licznie u pani Olgi gości.

— A gdzie pan porucznik?! — przywitała mnie pani domu.

— Przypuszczałem, że jest już tutaj —

Taką była propaganda mocarstw zachodnich.

Dziennikarz ameryk. naświetla agitację angielsko-francuską. — „Dzisiaj świat jest lepiej poinformowany o niemieckiej armii”.

Nowy Jork, 26 lipca. William Bird, który aż do kapitulacji Francji przebywał we Francji, jako przedstawiciel dziennika „New York Sun”, zajmuje się obecnie na łamach tego pisma angielską i francuską propagandą od chwili wybuchu wojny aż do wkroczenia Niemców do Holandji, Belgii i Francji.

Bird zaznacza, że sztaby generalne francuski i angielski były źle poinformowane o sposobie niemieckiego prowadzenia wojny. Mimo to sztaby te zachowywały się w ten sposób, jak gdyby były o wszystkim najlepiej poinformowane. Pozostawiały one naród w zupełnej niewiedzy, aż do chwili, w której naród ten spostrzegł, że Niemcy są pierwszorzędną potęgą wojenną, wzorowo i sprężyście kierowaną. Rozpatrując dawniejsze wydarzenia Bird wprost nie może pojąć, jak cały świat mógł przyjmować propagandę skoalizowanego dowództwa francuskiego i angielskiego ministerstw informacji.

Linia Maginota miała być fortyfikacją nie do pokonania. Niemcy nie miały nigdy atakować na tym odcinku. Jeśli zaś uczyniły coś podobnego, wówczas zostaną zniszczone. Niemcy nie podejmują żadnych napaść, ponieważ nie mają weale samolotów, Holandia i Belgia są nie do zdobycia. Tak zapewniano naród jeszcze dziesięć tygodni temu i to zupełnie poważnie.

Tem silniej wskazywano na obecność wojsk nowozelandzkich i australijskich w Egipcie. Zapewniano, że napaść się na Niemcy przez Bałkany od tyłu. Zaskakujący atak z Egiptu i Syrii odetnie Niemcom dowód ropy z Kaukazu. Dzięki sojusznictwu układowi turecko-angielskiemu marynarka wojenna mocarstw zachodnich wypłynie na morze Czarne. Poza to Niemcy wkrótce zostaną złamane przez blokadę. Tego rodzaju zapewnienia szerzono wśród ludności.

Aż do rozpoczęcia niemieckiej ofensywy na zachodzie Bird zwiadał poszczególne odcinki frontu francuskiego. Tam spotykał się stale z wysokimi oficerami francuskiej tajnej służby. Ci zapewniali go, że armia niemiecka przewyższa wprawdzie liczebnością armię francuską, ale nie dysponuje odpowiednią ilością wyszkolonych oficerów i podoficerów i t. d. Jaką korzyść

40 % światowego zapasu złota znajduje się w USA.

Waszyngton, 26 lipca. Amerykańskiemu ministerstwu skarbu przyznano kwotę 1.600.000 dolarów celem umożliwienia mu sprowadzenia złota wartości 5 miliardów dolarów z Nowojorskiego Banku Związkowego do skarbcza Ameryki „Knox”. Ten olbrzymi transport złota okazał się koniecznym, ponieważ rezerwy złota w Nowojorskim Banku Związkowym, skutkiem potężnego dopływu złota z Europy stale wrażliwa.

Dostawa złota nastąpi w pociągach pancernych, z których każdy przewiezie 100 milionów dolarów. Po przewiezieniu tego skarbu „Knox” będzie zawierał połowę amerykańskiego stanu posiadania złota, wartości 20,4 miljarda dolarów, co stanowi 40 proc. światowego zapasu złota.

może przynieść wielką nawet armię, jeśli nie posiada odpowiedniego kierownictwa?

Zwierzchnie koła armii francuskiej wyjaśnił Birdowi, że niemieckie kierownictwo wojny uczyniło błąd nie do naprawienia, że już w r. 1939 nie rozpoczęło wojny błyskawicznej przeciwko Francji. Wów-

Brytyjska flota wschodnio-azjatycka opuściła Singapur.

Zbiórka marynarki ang. na morzu Śródziemnym — oto skutki strat morskich.

Tokjo, 26 lipca. Według informacji z poinformowanych źródeł, brytyjska flota wschodnio-azjatycka opuściła Singapur, udając się prawdopodobnie na morze Śródziemne i do punktów afrykańskich.

Ostatnio zwrócono uwagę na fakt opuszczenia terenów morskich w okolicy Singapuru przez lotniskowiec „Eagle” (poj. 22.600 br. t. r.), i inne jednostki floty brytyjskiej. Jeszcze przed niedawnym czasem krążyły

one demonstracyjnie w tym rejonie.

Odnosi się powszechne wrażenie, że po ostatnio poniesionych stratach na morzu w Europie, Anglia pilnie zapotrzebowuje jednostki morskie i zamierza je ściągnąć na morze Śródziemne. Obserwatorzy informują, że Daleki Wschód został ogołocony z bojowych jednostek morskich do tego stopnia, iż Anglia nie będzie w stanie nadal chronić Singapuru. (p)

Rumunja a państwa osi

Bukareszt, 26 lipca. Zdaniem kół politycznych, blisko stojących rządu rumuńskiego, celem podróży rumuńskich mężów stanu do Salzburga i Rzymu ma być zbliżenie Rumunii do mocarstw osi i przypięczenie tego zbliżenia, jeśli to będzie koniecznym, odpowiednimi ofiarami.

Ta decyzja rządu rumuńskiego odpowiada życzeniom narodu rumuńskiego, który ma dość, zdaniem powyższych kół, udawania wielkiej potęgi, jeśli wojna zachodnia wyjaśniła, jakiej siły faktycznie potrzeba, aby móc stać się prawdziwym mocarstwem. Z drugiej strony odstąpienie Besarabii na rzecz Unji Sowieckiej dobitnie każdemu Rumunowi udowodniło, że Rumunja siły tej nie posiada.

Zyczenie ostatecznego wyjaśnienia stosunków do Niemiec wychodzi nie tylko ze sfer rządowych i samego narodu, ale także ze strony króla, na którego, jak powiada, stanowisko króla Gustawa szwedzkiego nie pozostało bez wpływu.

Nastroj, w którym rumuński premier i rumuński minister spraw zagranicznych

udają się w podróż do Salzburga i Rzymu, pełen jest przeświadczenia, że wyjaśnienie, do którego się dąży, wymaga dla dobra Rumunii, pewnych ofiar terytorjalnych, a z drugiej strony pełen jest zadowolenia, że rządy niemiecki i włoski, przez swoje zaproszenie na osobistą rozmowę, uznały życzenia rządu Gigurtu co do porozumienia.

Fakt, iż wizyta w Rzymie nastąpi bezpośrednio po naradach z rządem Rzeszy, odpowiada życzeniom rządu rumuńskiego z dokumentowania zrozumienia dla jednomyślności mocarstw osi, jak również odrzucenia wszelkich prób dawniejszych gabinetów rumuńskich, które usiłowały wygrać Rzym przeciw Berlinowi lub Berlin przeciwko Rzymowi.

Sfery bukareszteńskie zdają sobie sprawę z tego, że po wyłączeniu Zachodu, porozumienie trzech wielkich potęg kontynentalnych Rosji, Włoch i Niemiec uniemożliwia powtórzenie dawniejszego podpalania bałkańskiej bezkii prochu z zewnątrz i że obecnie, zgodnie z życzeniem mocarstw osi, chodzi o to, aby wprowadzić wewnętrzne uspokojenie na Bałkanach.

czyli obydwa pociągi wpadły na siebie w pobliżu Casteldarme, przyczem 3 osoby zostały zabite, a 10 rannych.

U wjazdu na dworzec w Treviso wydarzyła się druga katastrofa. Pociąg wpadł na manewrującą lokomotywę. Jeden z urzędników kolejowych, znajdujący się w pociągu, został zabity, 47 osób zostało rannych. (p).

Bilans ekonomiczny Anglii.

Praga, 26 lipca. W związku z opanowaniem przez Niemcy kilku krajów zachodnich i jednego północnego i połączenia się Rzeszy Niemieckiej politycznie i ekonomicznie z Włochami w jedną wielką całość oraz prowadzenia wspólnej wojny przeciwko Anglii, nasuwają się ekonomiczne i codzienne zagadnienia co do ekonomicznego znaczenia tych zmian.

Rozwodzi się na ten temat praska „Central European Press” p. t.: „Rynek europejski bez Anglii”. Jak się okazuje z tych rozważań, straciła obecnie Anglia dwie piąte swego handlu z czasów pokojowych.

Gdy w roku 1938 import do Anglii z Europy wynosił 860 milionów funtów szterlingów, połowa z tego przypadała na kontyngent z wyjątkiem Hiszpanii i Portugalii. Obszar dostarczający Anglii towarów obejmuje 490 milionów mieszkańców; na jednego mieszkańca tych obszarów wypada 0,75 funta szt. ubytku w wywozie.

W tymże roku eksport angielski do Europy wynosił 147 milionów funtów szt. — czyli że przypadało na osobę 0,33 funta szt. importu. Jak z tego widać, sprowadzała Anglia daleko więcej towarów do swego kraju, jak eksportowała do Europy, co ma duże znaczenie, gdyż obecnie cały ten import, który w wielkiej części był jej koniecznie potrzebny, ustał zupełnie.

W imporcie tym duże miejsce zajmowały również surowce, potrzebne do przerobienia. Biorąc te momenty pod uwagę okazuje się, że Zielona Wyspa pozbawiona jest wielu ważnych artykułów. (g)

Nowomianowany poseł Rumunii w Londynie.

(S) Bukareszt, 26 lipca. W miejsce odwołanego z Londynu b. rumuńskiego posła Tilea, mianowany został Stoica, dotychczasowy podsekretarz stanu w ministerstwie propagandy i b. ambasador w Ankarze.

Ustąpienie japońskiego wiceministra.

Tokio, 26 lipca. Zastępca japońskiego ministra spraw zagranicznych Tani został we wtorek zwolniony na własne żądanie ze swego stanowiska.

Jego zastępcą został mianowany Matsumija, dotychczasowy dyrektor archiwum w ministerstwie spraw zagranicznych.

Niezwykły wynalazek geograficzny.

Wobec ciągłych zmian, zachodzących w ukształtowaniu się politycznych granic Europy nie dziwnego, że mało jest obecnie wydawnictw, któreby ryzykowały druk map wszelkiego rodzaju, nie wiedząc, czy one w krótkim czasie nie stracą na aktualności. Wobec tych zagadnień wpadł powieś amerykański geograf na niezwykły pomysł, aby wszelkie mapy drukować bez oznaczenia politycznych granic, a te ostatnie zaznaczać jedynie gumowemi, kolorowemi sznurkami, które można przyklejać do mapy. Wynalazcą tym jest niejaki J. L. Rattner, żyjący w Nowym Jorku i współpracujący w jednym z tamtejszych wydawnictw.

Dwie wielkie katastrofy kolejowe w północnych Włoszech.

Mediolan, 26 lipca. W północnych Włoszech wydarzyły się dwie katastrofy kolejowe, które pociągnęły za sobą kilka ofiar śmiertelnych oraz znaczną ilość rannych.

Pociąg towarowy, zdążający w kierunku Karyntji, najechał pod Bruneck na jadący w przeciwnym kierunku pociąg osobowy. Z bliżej dotychczas nie ustalonych przy-

odparłem przerażony poprostu jego nieobecnością i w tej chwili, mimowoli, jakby pociągnięty magnetyczną siłą, wzrok mój padł na kapitaną W., który zmieszał się nagle, zacisnąwszy kureczko usta. Zasiadłszy więc do stołu wigilijnego, nie czekając już na Zygmunta. I wówczas — polidczyłem w myśl, nie wiem sam dlaczego, wszystkich współbiesiadników. Było ich 10. Zygmunta, na którego czekało krzesło po prawej ręce pani Olgi, miał być jedynym z rządu. I zaczęła się ta pamiętna dla mnie na zawsze wczorajsza wigilijna.

Siedząc naprzeciw pani Olgi, miałem sposobność ją obserwować. Podrażniona, jak mogłem przypuszczać, nieobecnością Zygmunta, spoglądała to na mnie, to na próżne obok siebie krzesło; ręce jej drżały, a nerwowe drgnięcia przebiegały przez jej brzośkwiniowe policzki. Mimo, że siliła się na swobodę i starała się podtrzymać ożywość, przed memi przybyciem, rozmowa nie udawało się jej to w zupełności. Wogóle dziwnie nie kleiła się rozmowa tego wieczoru. Wszyscy mimowoli spoglądali na próżnione krzesło, gubiąc się zapewne — podobnie jak ja — w domysłach, co do przyczyny nieobecności Zygmunta.

— Czy widział pan dzisiaj swego przyjaciela? — zapytała w pewnej chwili pani Olga.

— Nie, proszę pani, od wczoraj nie rozmawiałem z nim weale. A zresztą, może dobrze się stało, że nie przyszedł — próbowałem żartować — bo byłby jedenastym z rządu, zatem nie do pary... a to ma być zły prognostyk...

— Dlaczego?

— W tej chwili odezwał się dzwonek z przyległego pokoju.

Uprowadzając innych, pospieszyła pani Olga do telefonu. Zaraz jednak wróciła, czemś bardzo zaniepokojona:

— Ktoś dzwonił — oświadczyła — ale nie zgłosił się; kto to mógł być taki?!

— Niechybnie fałszywe połączenie! — zawołał któryś z gości.

— Gdzież ten Zygmunt może być? — niepokoiła się coraz bardziej, nie znajdując żadnej na to odpowiedzi.

Wyrzuciłem sobie, że zostawiłem go samego, że siedzę tutaj, podczas gdy może on...

Wtem uwagę naszą zwróciło nagłe ujadanie psa w ogrodzie.

Pies szczekał, nagabując kogoś gwałtownie; widocznie ktoś obcy musiał wejść do ogrodu.

— Czyżby Zygmunt?! — przemknęła mi przez głowę myśl. Pies nie ustawał, ujadając coraz natarczywiej. Aż nagle umilkł... lecz po chwili poczał na nowo wyć i skowyczał boleśnie, że wszyscy z przerażenia porwali się od stołu, spoglądając przez okna werandy w czarny mrok bezkieszykowej nocy.

Gdyby to był Zygmunt, wszedłby już z pewnością — pomyślałem.

— Ech, to chyba nie porucznik! — odezwał się radca ministerjalny, pan Kazimierz.

Ledwo to wyrzekł, kiedy gwałtownym wicherem oderwane drzwi od werandy, rozwarły się szeroko i tuman płatków śniegu, wirując zawrotnie, runął w głąb pokoju, mokrym chłodem wionąc po twarzach.

W tej chwili pies ucichł...

— Jezus, Marja! — krzyknęła pani Olga, zakrywając twarz i cofając się w głąb pokoju. Rzuceno się pospiesznie do drzwi, aby je zamknąć. I nie wiem, czy to mi się tylko zdawało — ale to samo odczuli inni — że cień jakiś padł naraz na wszystkich, jak gdyby siła światła lamp elektrycznych osłabła i jakiś mrok wpełzł do pokoju.

Miałem również wrażenie, że ktoś wszedł, chociaż nikogo nie widziałem; odczuwałem poprostu fizycznie i duchowo czyjąś obecność.

A że tak musiało być i że nie ja sam ulegałem tej... halucynacji, utwierdziły mnie w tem miny i zachowanie się innych gości, a zwłaszcza pani Olgi i kapitaną W., które-

rzy z szeroko rozwartymi oczyma spoglądali w przerażeniu na krzesło Zygmunta.

Popatrzyłem i ja w tym samym kierunku i... zdrtwiłem.

Przez chwilę wydało mi się, że rozróżniam weale wyraźnie jak gdyby formujące się czyjeś kształty i ujrzałem... Zygmunta, co wszystko jednak trwać mogło niespełna ułamek sekundy.

— Nie, to przywidzenie! — tłumaczyłem sobie, ale równocześnie poczułem, że serce ścisła złowieszce przeczuć i włosy jeża mi się z przerażenia. Czuję bezwzględnie, że coś stać się musiało, do czego przystać się przed samym sobą nie chciałem...

Już zamierałem wstąpić i przeprosiwszy gospodynię, iść na poszukiwanie Zygmunta, kiedy uderzając trzonkiem noża o kieliszek, p. R. poprosił o głos. Widocznie chciał wyrwać nas z tego przygnębienia, w jakim trwałimy już od dłuższego czasu i doprowadzić do równowagi podniecone nerwy.

— Szanowni Państwo — zaczął. — Widzę, że wpływ wojny nie dał na siebie długo czekać. Jesteśmy już wszyscy podrażnieni i dziwnie przeczuć. Nie zapieram się, że i ja uległem przed chwilą przykrej sugestji.

— Ale to nerwy tylko! Czas już otrząsnąć się z tego nastroju, tak zupełnie nie stosownego w dniu wigilii radosnego święta, jakim jest Boże Narodzenie. Pijmy więc i weselmy się — póki można. Bo kto wie, jakie jutro nas czeka. Wznoszę więc toast na cześć naszej najmilszej gospodyni, pani Olgi. Niech żyje!

— Niech żyje! — podjęliśmy, ale bez ożywienia, okrzyk i pospieszyliśmy, aby ucałować rączki pani Olgi, która trzymając się niejako ostatnim wysiłkiem woli i uśmiechając się z przymusem, trącała się kieliszkiem.

Kiedy przechodząc koło próżnego krzesła potrąciłem je, miałem znów wrażenie, że nie jest... p u s t e, że ktoś na niem siedział, nie ruszyło się bowiem.

— Boże, to on, Zygmunt! — usłyszałem nagle i w tejże chwili mignęła mi przed oczyma postać apadającej kobiety. Pani Olga zemdlala... Kiedy po dłuższym czasie przyszła do siebie, oświadczyła, płacząc nerwowo, że widziała wyraźnie... Zygmunta, jak podszedł do niej, aby trącić się kieliszkiem...

— Gdzie on jest, gdzie jest? Muszę, muszę go zobaczyć! — wołała, łkając boleśnie.

Za chwilę siedziałem już w aucie wraz z panią Olgą, która uparła się stanowczo jechać ze mną i za kilka minut byliśmy w śródmieściu.

Kiedy zajechaliśmy przed „Tirolerhof”, grupka ludzi stojąca opodal, komentowała coś żywo. Przerazenie i odretwienie opadły na mnie; nie miałem odwagi iść na górę.

Pierwsza pobiegła Olga...

W pokoju Zygmunta zastaliśmy służbę hotelową i policjantów.

Na kanapie leżał Zygmunt z przestrzeloną skronią.

— Czy to może do pana, panie doktorze? — zwrócił się komisarz, podając mi list.

„Kochany! Nie gniewaj się, że nie dotrzymałem obietnicy, ale nie miałem już odwagi iść, bo potem zabrakłoby mi może sił. Muszę odejść. Los padł na mnie.

A tak bardzo pragnęłam być razem z wami, t. j. z Tobą i z Nią. Żegnajcie!

P. S. Kto wie, może duch mój będzie przy Was?!”

— Teraz już rozumiecie, dlaczego przestrzegam skrupulatnie, aby w dniu wilgi zasiedli wszyscy przy stole „do pary”.

Wprawdzie mógłby ktoś z was powiedzieć, że tak czy owak Przeznaczenia nikt ująć nie zdoła, ale niechżeż ja przynajmniej w tym dniu mam to przeświadczenie, że z mych bliskich nikomu nie zleża „się nie znaczy”.

Rozbudowa ruchu spółdzielczego

(=) Kraków, 26 lipca.

Podobnie, jak w innych krajach, tak i w Polsce dzięki usilnej pracy dzielnych pionierów, datujące się od dziesiątek lat, zbudowano wielkie dzieło spółdzielczości, którego pierwszym zadaniem było wyrwanie chłopów z rąk żydowskiego lichwiarza.

Wiele trudności i oporu trzeba było pokonać, ale w końcu udało się zrealizować tę wielką pracę i instytucja spółdzielczości stanęła na silnych nogach.

Tymczasem przyszła wojna, a spółdzielczość musiała wytrzymać mową, wielką próbę ognia. Na szczęście jednak instytucja ta przetrwała na ogół dobrze ten okres, tak, że obecnie dzięki poparciu władz niemieckich postawiona ona jest na odpowiednim poziomie.

Największy procentowo odsetek, oraz podstawę całej spółdzielczości polskiej stanowią

Instytucje kredytowe,

które niemal w niezminiejszej ilości były w stanie podjąć po wojnie z powrotem swoją działalność.

W instytucjach tych odzwierciedla się w najbardziej żywo i sposób ogólna sytuacja gospodarcza na rynku kapitałowym: stale zmniejszanie się wkładów oszczędnościowych i wycofywanie starych kredytów przy równoczesnym zwiększeniu działalności kredytowej w nowych dziedzinach gospodarczych.

Dziedziny to dotyczą głównie finansowania nabycia sztucznych nawozów, oraz innych niezbędnych operacji i zostały szczególnie przeprowadzone w ścisłej współpracy z centralą kasową, oraz władzami niemieckimi.

Spółdzielnie kredytowe w liczbie 648, sięgające aż do najbardziej zapadłej polskiej wsi, stanowią dziś

prawdziwą sieć kredytową,

która dostarcza koniecznych środków kre-

dytowych zarówno rolnikom, jak i osobom, trudniącym się handlem i rzemiosłem, a zarazem skupiają w sobie zbędne Najsmutniej przedstawiała się u nas sytuacja pieniężna, celem skierowania ich do okolic, potrzebujących kredytu.

w dziedzinie spółdzielczości mleczarskiej,

która obejmowała po największej części drobne gospodarstwa. Spółdzielnie te miały za zadanie przerabianie przypadających na nie ilości mleka z polskich wsi i oddawanie udoju, oraz mleka jałowego.

Ponieważ pogłowię krów mlecznych przez wojnę zostało silnie zmniejszone, a ponadto pozostałe jeszcze bydło odpadło częściowo od udziału w produkcji wskutek zarazy pyska i racie, musiano w niezmordowanej drobiazgowości pracy uzupełnić na nowo organizację w odpowiednich rozmiarach całą działalność tych spółdzielni.

Ale nawet mimo tych wysiłków, około 50 procent spółdzielni mleczarskich pozostało jeszcze nieczynnych. W związku z tym niezmierną wagę posiadało zwalczanie tajnego handlu, uprawianego przez żydów, z którymi chłop polski przyzwyczaił się wchodzić w kontakt handlowy, mimo, iż dobrze zdawał sobie sprawę, że w interesach tych zawsze wychodzi oszukany.

W tym celu, dla umożliwienia chłopu korzystnego i zyskownego uregulowania akcji odstawiania mleka i masła, względnie jaj,

zainicjowano handel wymienny.

Chłop za dostarczone przez siebie produkty otrzymywał po stałych, umiarkowanych cenach konieczne artykuły przemysłowe, potrzebne dla życia codziennego, jak naftę, zapalki, cukier itd. Takie rozwiązanie sprawy okazało się niezwykle pożyteczne.

Poza wymienionymi spółdzielniami przypadała poważna rola

spółdzielniom handlowym.

I tak np. w okręgu krakowskim z pośród

istniejących spółdzielni wybrano z pośród dziesięciu większych okręgów spółdzielczych jedną ze spółdzielni, która spełnia rolę spółdzielni powiatowej. Złatwia ona wszystkie obroty z pozostałymi spółdzielni.

Centralną organizacją dla tych spółdzielni jest główne biuro rolnicze w Krakowie, które stara się o zaopatrzenie w potrzebne artykuły i które nabywa produkty rolnicze. Już po dokonaniu reorganizacji stanęły na drodze nowe poważne trudności.

Okazało się, że władze tych spółdzielni częściowo nie dorosły do spełnienia powierzonych im zadań i obawiały się zbyt wielkich obrotów. Ponadto dołączyły się trudności natury istotnej, mianowicie brak wystarczających do pomieszczenia zapasów składni, niewyszkolony i nieprzywykły do większych obrotów personal, co łącznie niekorzystnie wpływało na ich rozwój.

Niezależnie od tego doszły trudności przewozowe, wyniki wskutek zbyt długiej i dającej się we znaki ciężkiej zimy. Z drugiej strony natomiast stanęły nierównie wielkie zadania w postaci zwiększonych zapasów węgla, piecza nad przechowaniem zapasów zboża, o co spółdzielnie poprzednio wogóle się nie troszczyły.

Wszystkie te trudności zostały pokonane

i już dziś można ustalić, że dzięki centralizacji i reorganizacji, jak również poparciu władz przy równoczesnym wykluczeniu żydów z obrotu towarowego, transakcje uległy wybitnej poprawie.

To samo dotyczy pozostałych spółdzielni. Spółdzielnie powiatowe przynoszą obecnie dochody od 5 do 10 razy większe, niż w roku ubiegłym, a w niektórych wypadkach nawet większe. Zarobki, które poprzednio szły do kieszeni żydowskich, obecnie wpływają do spółdzielni i ich członków i przynoszą korzyści również dostawcom i kupcom.

przeważnie lekceważące zdanie o pracy kiego np. pana domu. Wyobrażają sobie że jedynymi granicami pracy inteligentnej są godziny urzędowania, odmosza wręcz nie, że z chwilą wybicia pewnej godziny taki pan zamyka swoje biurko i opuszcza warsztat swej pracy, nie bacząc, czy praca została wykonana. A przecież dobrze wiemy, że tak nie jest.

Na każdym pracowniku umysłowym spoczywa wielka odpowiedzialność

która nie dopuszcza, aby jego praca, czyła się ściśle z wybiciem danej godziny. Wiemy dobrze, że nieraz tego rodzaju pracownik umysłowy musi zabierać całą noc sy aktów do domu, aby tam w porę czornej a nawet nocnej wykonać swoją pracę. O tem służące nie wiedzą, a nie chcą wiedzieć, czy też może nie sobie sprawy z tego, że pan domu, który w „szpargałach” późno w noc bawi się, ale ciężko pracuje, będąc przy służącej, która musi froterować czy cztery pokoje. To właśnie lekceważenie pracy pana czy pani domu było z podstaw naszych wywodów.

I tak samo, jak nie możemy zgodzić się z lekceważeniem i po prostu powolnością pracownika, tak samo musimy występować w obronie pracy człowieka pracującego myślowo. — Wprawdzie trudno wspólny problem pracy fizycznej i pracy umysłowej, ale żadnej z nich nie można na korzyść drugiej lekcewać.

W każdym razie dochodzimy do przekonania, że

poruczenie przez nas tego tematu było bardzo aktualnym

i przyczyniło się niejednej z pan domu i niejednej służącej do zrozumienia nowych warunków, w jakich nam żyć wzdło. To już jest bardzo wiele. Ponadto zaś sądzimy, że problemu tego absolutnie nie da się rozwiązać w czasie dość małych warunków, jakimi są warunki wojenne, musimy zatem poczekać i czekać do chwili, w której pokój ugramolony przez wszystkich zapanuje nad światem.

KRONIKA

STAN WODY NA WIŚLE wynosił dnia 26 lipca w Krakowie minus 24,1. Zawichoście zaś plus 17,9.

(Jo) NOGNE DYZURY APTEK w Krakowie w piątek 26 bm. Ryka 1, tel. 130-72, Krakowska 19, tel. 101-11, Długa 88, tel. 173-36, Rynek Główny 42, tel. 114-27, Florjańska 15, tel. 100-31, Karłowicka 9, tel. 123-53, Dietla 76, tel. 105-99, Zwierzyniecka 7, tel. 124-57, Rakowicka 12, tel. 114-08, Plac Zgody 18, tel. 165-54.

(Jo) SPADŁ Z RUSZTOWANIA czwartek rano o godzinie 9 spadł z rusztowania przy ul. Garbarskiej 1, robotnik Czech Józef, lat 26, doznając ogólnych wewnętrznych kontuzji. Lekarz Pogotowia po udzieleniu pierwszej pomocy, przewieź odfiarę niebezpiecznego wypadku na oddział chirurgiczny szpitala św. Józefa.

(Jo) ZŁODZIEJE NIE SZCZĘDZĄ NA BIE TRUDÓW I POMYSŁÓW. Obok dużym powodzeniem u złodziei cieszą się ciężka praca na dachach tak, że wkrótce będziemy musieli obmyślać sposoby, jak jeżozco i z tej strony uchronić mieszkanie z banku. Do mieszkanki Kuzmów przy ul. Zmujdzkiej 12, w czasie ich nieobecności dokonano włamania przez wybicie otworu w dachu, a następnie w suficie i skradziono no większą ilość garderoby niż dotychczas wartości. Policja poszukuje sprawców. W nocy z dnia 24 na 25 bm. włamano przez dach na strych domu przy ul. Kraszewskiego 8, skąd skradziono białe ne wartości zł. 600 na szkodę Antoniego Piotrowskiego.

(Zet) ZARZĄD MIEJSKI W PROBLEWICACH przystąpił do odbudowy uszkodzonego w czasie działań wojennych budynku zarządu miejskiego, oraz do rozpoczęcia prac przy budowie szkoły, w miejscowości szeskiej.

(Zet) ZAMKNIĘCIE MŁYNÓW. Starostwo w Jędrzejowie wydało rozporządzenie o natychmiastowym zamknięciu młynów w terenie powiatu w wyjątkiem tych, które w trzymały od szefa Dystryktu w Radomiu specjalne zezwolenie na prowadzenie młynarstwa.

(Zet) ZE STRAŻY W WOLBROMIU. Odbył się tu pierwszy od czasu działań wojennych zjazd naczelników straży powiatowej. Przedstawiciele gmin z terenu byłego powiatu olkuskiego włączono do powiatu miechowskiego. Podczas obrad przewodniczył starszy instruktor pożarniczy p. Jędrzejak z Miechowa w obecności burmistrza p. Majewskiego Na zjeździe m. in. stwierdzono działalność wszystkich straży, przeryw m. in. wypadków wojennych.

(Zet) RDZA NA ŻYCIE. Na terenie powiatu miechowskiego, a szczególnie w gminie Łęchowice, pokazała się na życie tzw. rdza, mieszając w dużym stopniu psu zboża.

(Zet) POZARY W MAJATKACH. W majątku Przybysławice pow. miechowskiego, należącym do Tomasza Kozłowskiego, wczoraj zniszczył stodołę z zapasem zboża szlorskiego i 200 m mępaków w spichlerzu. Straty wynoszą kilkanaście tysięcy złotych. W majątku Goszcza, gm. Luborzyca, zniszczył stodołę, szopy, zboża i niektóre narzędzia.

Z DNIA.

Prawdziwe oblicze.

Kraków, w lipcu.

...Pan Górski był chory. Nie cierpiał na żadną podagry, reumatyzm, ani sklerozę, tylko na czarną chorobę.

— Czarna ospa?

— Nie podobnego! Pan Górski już od urodzenia widział cały świat na czarno.

— Czy chodził tylko noca?

— Nie podobnego! Nawet w jasne, cudowne, księżycowe noce, kiedy świat się mienił opalową gamą tonów rosy i przejrysto-srebrnym oparem mgły, a cienie były popielate, p. Górski widział je tylko na czarno.

— Biedny osłowiek, więc już wiem... był naprawdę ślepy.

— Hm... można to i tak nazwać, a jednak widział, nie była to ślepotą jako „defekt” fizyczny.

— Więc co do licha, bo już wytaże ze skóry i siadam obok.

— Był naprawdę biedny, określenie słuszne. On był obdarty z pasji do życia, z umiejętności szukania w niem piękna, dobra, czaru, przystosowywania się do warunków i okoliczności. To jest ciężka choroba. Nie goił się, ponieważ nie miał odwagi przesunąć brzozy po twarzy w odległości kilku milimetrów od tęcznicy, nie jeździł po ciemności, gdyż od czasu do czasu zdarzyła się katastrofa kolejowa, nie schodził schodami, bo jeden jego znajomy w nacił i złamał sobie nogę, nie wstąpił, gdyż to szkodzi na wątrobę, nie żył z kobietami, bo serce palpituje, nie palił, bo psują się oczy, nie żył z ludźmi, gdyż w każdym dostrzynał się wroga, podstęp i fałsz. — Gotów był nawet we własnym ręczniku dopatrzeć się jakiegoś romana, którym hinduscy dusiciele Thagowie dusili swoje ofiary.

— No więc wreszcie jak żył, a przede wszystkim czy umarł, bo taki przewidujący człowiek...

— Otóż niech pan sobie wyobrazi, że umarł zupełnie normalnie po przeżyciu kilkudziesięciu lat marnej egzystencji w ustawicznej trąpadzie przed bliskim nieśczęściem. Wyglądał staro, starzej o sto lat niżeli miał, uważał się mimo wszystko za człowieka o niespotykanej indywidualności i rozumie. Wszystkich starał się porozumieć i czuwać nad wszystkim, niebezpieczeństwem jak pochodź zmor.

— No dobrze, ale czy miłość życia, smak ryzyka, tajemnice jutra nie są istotnymi czynnikami najpiękniejszych osiągnięć? — Przecież wiemy o tem, że „to jest pewne, że niema nic pewnego”, że w czasie wielkiej burzy najlepszy parasol przemoknie, że dziesięć wymlazli za kilka lat mogą się stać śmieśzną i bezużyteczną, jak pierwsza lokomotywa, że wypita dziś ze smakiem wódka jutro przyprowadzi nas o wściekły katzenjammer i odrzuci na wiele dni. Więc co z tego? Mamy się przestać śmiać, żyć z ludźmi, kupować, jeść? Oczywiście że śmiechu powstają smarszaki, a kupowania traci się pieniądze, z jedzenia można użyć, a potem doktor, kuracja odłuszczenia i t. d. z ludźmi smutnie doświadczenia. Do diabła! Możeby już tak skończył z żywymi grobowcami, sobkami, egoistami — przegranymi. Możeby tak smucił się za-

...rano jak modlitwa, podnieść ramiona i iść z wiara w sam środek życia, tego wściekłego wroga, który chce nas kasnąć? Przecież z szawej rezygnacji twojej melon ocholji nie rośnie żadna pokrzepiająca siła potrzebna w życiu codziennym, żadna tarcza do odparcia ciosów. „Umiejętność obdarzenia i odpuszczenia jest najgłębszą filozofią życia”. Czem może obdarzyć ubogi i co odpuścić, skoro sam jest taka bezwzględnie święty, wywyższony tylko własnym przekonaniem ponad ludzkie błędy i mar-

...nie tylko życie. I przede wszystkim nie powiedział: „kto nie cierpi, nie kocha, nie nienawidzi — ten nie był osłowiekiem”. Więc co to jest osłowiek? Czy nie kupa kosi i mięsa w znaczeniu ustroju flagowego w połączeniu z półmiciami, biedami, wlotami ducha i serca? Nie wiem. Ale wiem, że negowanie wszelkiego dobra faktem życia i ludzkie rozporządzają, zabijanie śmiechu — to jest prawdziwe oblicze pesymizmu.

JO-KO-MIA

Zamykamy dyskusję!

Jeszcze na temat „Kaś i Maryś”

Kraków, 26 lipca.

Poruszona przez nas sprawa służących „do wszystkiego”, a raczej ich zachowania się w dobie wojennej, wywołała, jak można się było spodziewać, wielką dyskusję w zainteresowanych kołach. Rzecz prosta głos zabierały przedstawicielki zarówno jednego obozu, t. j. panie, jak i drugiego, t. j. służące. Nie można się dziwić, że w głosach tych trudno było dopatrzeć się zgodności. Dwa te obozy, jakos doświadczając nie mogą dojść do porozumienia, jeśli chodzi o „globalne” załatwienie tej

bardzo zresztą ważnej i istotnej sprawy.

Mówimy o trudnościach, związanych z globalnym rozwiązaniem tego problemu, gdyż jeśli chodzi o sporadyczne wypadki, to mamy wiele dowodów na to, że obydwie strony znacznie łatwiej dochodzą do porozumienia, niżby to można sądzić.

I na tem właśnie polega nieporozumienie, z jakim przedstawicielki służących przyjął nasz humorystyczny częściowy ujęcie tematu. Umyślnie przekształciliśmy przykłady złego zachowania się służących, aby dać dowód, że niestety

pewne sfery nie mogą się pogodzić z warunkami,

wywołanymi wojną. Jest przecież dla każdego myślącego człowieka jasnym, że tego przekształcenia nie można odnieść do wszystkich służących.

Jest raczej wręcz przeciwnie. Znane są liczne przykłady wielkiego przywiązania, poświęcenia i ofiarności ze strony służących. Są przecież takie, które godzinami wystają pod sklepami i wależą o towary najrozmaitszego gatunku, które wykłócają się w wieśniactwami o ceny nabiału i które nie szczędzą swej pracy tylko i wyłącznie dla dobra swych pracodawców. Są służące, które obecnie w dobie wojny zrezygnowały ze swoich poborów i pracują nadal, widząc, że pani czy pan domu stracili zajęcie, a małeletnie dzieci, czy też poprostu niezaradność wykończonych życiowo państwa nie daje im możliwości utrzymania domu bez pomocy tej służącej.

Tej cichej, ofiarnej, a przeważnie zapracowanej służącej należą się słowa uznania i podziękowania.

Kiedaliśmy nasze „warunki zawieszenia broni między paniami a służącymi”.

Mamy zresztą wrażenie, że tego rodzaju służące o tyle nie potrzebują uznania z naszej strony, że to uznanie w najrozmaitszej formie, przedewszystkiem zaś w formie ciepłego słowa, pochwały i zachęty otrzymują od swych pracodawców, co naszym zdaniem jest o wiele ważniejszą, niż jakiegokolwiek komuny z innej strony. Tak więc, jak zwykle, tak i w tym wypadku

istotna prawda leży pośrodku,

tak samo, jak i odpowiedzialność za wytworzona sytuację ponoszą w równej mierze panie i służące. Panie, które w niejednym wypadku stawiają zbyt wygórowane żądania pod adresem swych służących przy bardzo nieograniczonej ich traktowaniu, jak służące, które stawiają znów ze swej strony pretensje nieodpowiadające ich faktycznym uzdolnieniom i kwalifikacjom.

Kto wie, czy nie byłoby celowem zorganizowanie pewnego rodzaju „szkoły dla pań domu”, tak jak swego czasu raciono i częściowo zrealizowano myśl zorganizowania „szkoły dla służących”.

Kto wie, czy wprowadzona w niektórych krajach służba pracy dla panien, obowiązująca córki nawet najzamożniejszych i najlepiej ustosunkowanych domów, dużo w tym kierunku nie zdziała. Być może, że młoda dziewczyna, która osobiście zapozna się z trudnymi warunkami pracy służącej, potem nie okaże się panią domu umiejacą odpowiednio traktować swoją służącą. W każdym razie będzie poinformowana czego można wymagać od służącej a co przekracza jej poprostu fizyczne możliwości.

Z drugiej strony nie możemy zapomnieć, że w dalszym ciągu są służące opanowane jakąś dziwną manją rządzenia domem. — Chętniejby podporządkować swej woli wszystko od menu obiadowego począwszy, a na ubramkach pana domu skończywszy. Służące tego typu nie chcą się pogodzić z tem, że zadaniem ich jest wykonywanie tej pracy, którą im powierzono a dysponowanie ogółem należy do kogoś innego, mianowicie do pracodawcy.

Pozatem z listów służących, które dotarły do naszej redakcji niedwuznacznie wynika, że służące mają dość miedzy innymi

(Zet) ZASTRZELENIE BANDYTY. W... Michałowie pow. miechowskiego, został zastrzelony w czasie obławy oszukany oddawna bandyta, Julian Osikowski z Moszkowa (gm. Michałowice). Przy strzelonym bandycie znaleziono broń i naboje.

(Zet) ZLIKWIDOWANIE SZAJKI BANDYCKIEJ. Dzięki energicznemu pościgowi policja w Rzeżużni (miechowskie), ujęła czterech zawodowych bandytów, niepokojących od dłuższego czasu okolicznych mieszkańców, mianowicie: Mikalaja Soczówkę z Hobendy, gm. Rzeżużnia, oraz Stanisława Grelę, Władysława Grelę i Mieczysława Knapa z Dąbrówki koło Rzeżużni. Wszyscy w czasie rabunków stosowali techniki obrabowywania do nieprzytomności. Od bandy odebrano sporo przedmiotów pochodzących z kradzieży.

Rzymska prasa o powodzi mów ministrów angielskich.

Rzym, 26 lipca. Rzymskie dzienniki... mówią na swych łamach rozpaczliwie o zagrożeniu obronne w Anglii oraz liczne uwagi wygłoszone przez ministrów angielskich jednogłośnie dochodzą do wniosku, iż jest to niezbity dowód na to, że Anglijscy w Anglii utracili już całkowicie powagę nad sobą.

W in. nie można sobie inaczej wytłumaczyć — pisze „Popolo di Roma” — przyjęcie z niezwykłym entuzjazmem w Izbie Przemówienia ministra Mac Donalda, w którym ten miał oświadczyć, że Anglija spodziewa się inwazji i dała wyraz do atrofensywy.

Z tego, że angielski rząd mógł sobie pozwolić na złożenie tego rodzaju oświadczenia zdaje się wynikać, iż jest to wynikiem chorego umysłu.

Jak w rzeczywistości przedstawia się sytuacja w Anglii można wyrobić sobie pojęcie na podstawie ogłoszonej przez kabinę skarbu zapowiedzi wprowadzenia nowych podatków, co równa się bilansowi deficytu. Jak zazwyczaj ciężary wojenne przerzuca się na „szarego człowieka”, natomiast nie ponoszą ich bogaci kapitaliści i kupcy.

Stan wyjątkowy na Cyprze z powodu demonstracji antyangielskich.

Rzym, 26 lipca. Jak donosi „Messagero”, na wyspie Cypr doszło do poważnych demonstracji antyangielskich, przy czym policja była zmuszona rozprzącać tłumy. Gubernator Cypru podporządkował korpus policyjny dowództwu wojskowemu i wysłał nad wyspą stan wyjątkowy.

Hitler i Mussolini o alkoholizmie.

Kraków, 26 lipca.

Dobrze znana jest nam wszystkim destrukcyjna działalność alkoholizmu, tak w odniesieniu do jednostek, jak również do całych narodów. Mimo to u nas przed wojną tylko znikomy odsetek ludzi był zwolennikiem zupełnej abstynencji, zupełnego powstrzymywania się od picia alkoholu, nawet w najbliższej jego postaci. Ogół nie doceniał wielkich hańs, rzucanych przez różnych działaczy społecznych, którzy z tą zarzą specjalnie zaciekle stawali boje — niestety, bezskutecznie. A tymczasem alkoholizm zapuszczał u nas w Polsce coraz głębiej swoje korzenie, bo państwo instytucja, umożliwiając szerokim rzeszom zapoznanie się z „cenne” swymi wyrobami w postaci butelek kieszonkowych, dbała przeto o wychowanie sobie przyszłych klientów...

Zobaczymy teraz, jak inaczej pod tym względem było w Niemczech i we Włoszech. Tak Hitler jak i Mussolini byli i są wielkimi zwolennikami abstynencji i co jest nadzwyczaj doniosłe, szczytliwym przykładem. Warto zatem przytoczyć ich własne słowa na temat alkoholizmu wypowiedziane, tem bardziej, że Hitler podkreśla zarazem związek trzeźwości z tężyzną fizyczną i moralną młodzieży. W „Völkischer Beobachter” z 31 III. 1926 r. pisał władca Niemiec:

„Alkohol jest szkodnikiem ludzkości... W każdym razie należy on do tych używek o wątpliwej wartości, które naród niemiecki naraża na stratę daleko większą niż miljardy marek. Gdyby za tę sumę budowano corocznie domy mieszkalne, oznaczałoby to nie tylko usunięcie niedzielnicy, ale nadto zgotowanie narodowi niemieckiemu szczęścia, które byłoby napewno większe i szlachetniejsze i dla narodu korzystniejsze, niż to „szczęście”, które za tę sumę płynie z alkoholizmu.

„Wartość odżywcza kufła piwa jest śmieśnią małą i nie stoi w żadnej proporcji do ceny za to wyłożonej.

„Gdyby można stwierdzić, ilu ludzi wartościowych, szczególnie w narodzie niemieckim, alkohol w jednym stuleciu zniszczył albo nieużytecznymi uczynił dla tegoż narodu, wówczas wypadłaby daleko większa liczba aniżeli straty w ludziach poniesione w tymże okresie na polach bitew.

„Uwzględnić zaś trzeba ponadto ów pewnik straszny, iż skutki tej trucizny nie dotyczą tylko pojedynczych pijaków, ale raczej obciążają dzieci i wnuki.

„W alkoholu trzeba nam upatrywać jedną z najgłówniejszych przyczyn zwyrodnienia ludzi. Przykłady grozą przejmujące z historii różnych ludów kolonialnych przemawiają do nas wymową, która i nam trzeba zrozumieć.

„Walka z alkoholizmem stała się zatem obowiązkiem narodów, którego z punktu widzenia moralnego żadną miarą nie można kwestjonować.”

Jak widzimy, sprawie walki z alkoholizmem traktował Hitler jako jedno z zadań wychowawczych i w tym sensie wypowiedział się niejednokrotnie — ostatnio na kongresie partii w Norymberdze w r. 1935 — wobec młodzieży hitlerowskiej oraz frontu pracy. Do młodzieży przemówił wówczas w te słowa:

„Były czasy — minęły one jakoby już dawno i są prawie niezrozumiałe — kiedy,

za ideał młodego Niemca uchodził typ wyrostka z mocną głową do kufła i kieliszka. Dziś z radością patrzymy już na młodzieńca z tą głową nie do picia, ale do walki z przeciwnościami, na pełnego hartu młodego człowieka. Bo cała rzecz nie w tem, ale kto kufła piwa może wypić, lecz w tem, ile ciosów przetrzyma — nie w tem, ile nocy potrafi przehulać, lecz ile kilometrów potrafi przemarszerować. Dziś naród niemiecki nie upatruje już więcej swego ideału w gołowym piwopojem, lecz w pełnych zdrowia i dzielności chłopcach i dziewczętach.

Jak w takim duchu wychowana młodzież, armja i społeczeństwo wywalały się ze swoich obowiązków w czasie 10-miesięcznej kampanji wojennej, mieliśmy i mamy możność obserwować. Podziwiamy świetne dowództwo, brawurową postawę żołnierza, zadziwiająca organizację pracy na najmniejszym odcinku życia i na każdym terenie. Zadania, jakich dokonano w tak krótkim stosunkowo czasie, były chlubnym świadectwem „bohaterstwa walki i pracy”, jak się z dumą wyraził sam Führer w ostatniej swojej mowie w Reichstagu.

Mussolini, drugi po Hitlerze najpopularniejszy obecnie człowiek na świecie, który już w okresie przedwojennym dokonywał czynów gigantycznych i wielkopomych, a obecnie wraz z Hitlerem pracuje nad stworzeniem nowej Europy, był również, a zapewne i jest jeszcze, zwolennikiem zupełnej abstynencji. Kiedyś zamieścił on w jednym z pism kalifornijskich dłuższy artykuł o specyficznym charakterze kwestji alkoholizmu we Włoszech, oraz o taktyce rządu włoskiego w walce z alkoholizmem. W tygodniku „Neuland”, poświęconym kulturze bezalkoholowej, organie niemieckich Dobrych Templariuszy z 21 XII 1930 r. (Nr. 51-52) czytamy, co na ten temat pisał włoski dyktator:

„Robotnikowi naszemu i jego rodzinie życze szklanki dobrego wina. W żywej mam jeszcze pamięci szczęśliwe dni silnych i zdrowych gospodarzy mej wioski rodzinnej, którzy w niedzielne popołudnie siadali do surowo ciosanego stołu i pili swoje niesfałszowane wino krajowe. Kto wówczas myślał o tem, by im bromić tak zwyczajnie przyjemności. Z drugiej zaś strony w wielu krajach, dokąd mnie zawiodło moje pełne doświadczeń życie, widziałem na własne oczy duże niedzy, która spowodowała alkohol. Żałować należy, iż nierozumne wybujałości w używaniu tego, co miało stanowić proste zadowolenie, skłoniło zabiegliwych prawodawców do całkowitego odebrania wszystkim ludziom tego zadowolenia. My w faszystowskich Włoszech staramy się trzymać pośrodku tych ekstremów.

„Osobiście nie piję żadnego wina. Ograniczanie się we wszystkim jest mądrością biblijną. Wschodnie przysłowie słusznie powiada: „Skłanka wypitego wina robi z człowieka lwa, dwie szklanki robią z niego królika, trzy szklanki małpę, a cztery — świnię.”

„Polityka, jaką stosujemy we Włoszech w tym zakresie, idzie w kierunku ograniczenia spożycia napojów alkoholowych na szerokiej narodowej płaszczyźnie. Nie potrzebujemy żadnego absolutnego zakazu, ponieważ Włosi są umiarkowani w używaniu wina, zaś spirytualni naród nasz prawie zupełnie nie

używa. Ścisły nadzór nad rozprzedażą napojów alkoholowych wprowadzono u nas nie ze względu na szerokie warstwy narodu, które tego rodzaju środka nie potrzebują, lecz o wiele więcej ze względu na stosunkowo małą liczbę tych, którzy z powodu własnej słabości nie powinni być narażeni na pokusy w zetknięciu z takimi napojami. Kabalety, dancingi i szulernie, w których sprzedawano alkohol, znikły wszystkie. W roku 1929 zamknięto 8.700 takich lokali, a za rządów faszystowskich zamknęliśmy ich do dziś dnia 41 tysięcy.”

Oto wypowiedzenia wielkich przewodników narodów, z silną, jak stał wola, na temat alkoholizmu, uznanego za wielką klęskę społeczną. Za tymi ludźmi stało i stoi całe społeczeństwo, gdyż przykład idzie zgóry.

Tymczasem u nas, jak już wspominałem, działo się wręcz przeciwnie. Wprowadzone do sprzedaży przez państwowy monopol spirytusowy wyroby alkoholowe w drobnych ilościach (1/10 litra) wywołały olbrzymi wzrost pijaństwa na wsi. Urzędy akcyzowe udzielały także bez trudności koncesji na sprzedaż i wyszynk napojów alkoholowych — tak, że we wszystkich powiatach w każdej niemal większej gromadzie był szynk, bo o ten przybytek „kultury” było łatwiej niż o szkołę lub kościół.

Mamy nadzieję, że i pod tym względem u nas obecnie nastąpi radykalna poprawa. Mieczysław Sygn. (Kraków).

Co grają w kinach?

KINO „ADRIA”, Starowiślna 21: „Wale cesarski”. W rolach głównych: Michał Bohnen, Paweł Herberger, Lee Parre, Grete Pheimer. Nadprogram: Aktualny tygodnik dźwiękowy (wojenny).

KINO „ATLANTIC”, Stradom 15: „Paweł i Gweli”. W rolach głównych: Eug. Bodo, Adolf Dymasz, Helena Grossowa, Józef Orwid. — Nadprogram: Tygodnik z frontu zachodniego.

KINO „SWIT”, Straszewskiego 18: „Zew dzungli”. W głównej roli: Haary Peel. Ponadto najnowszy Tygodnik dźwiękowy.

OBWIESZCZENIA URZĘDOWE

POLSKA PORADNIA DLA WENERYCZNIE CHORYCH

KRAKÓW — SZPITAL ŚW. ŁAZARZA — ulica Kopernika L. 17.

Oddział chorób skórnych (parter).

Udziały wenerycznie chorym bezpłatnych porad lekarskich przy zachowaniu zastrzeżonej ustawy tajemnicy. — Chorzy nie pozostają w leczeniu poradni, natomiast niezamożnym ułatwia się bezpłatne leczenie u lekarzy.

Godziny przyjęć: dla kobiet i dzieci — po niedzieli i czwartki od 5-6 pop., dla mężczyzn — środy i piątki od 5-6 popołudniu.

Niemiecki Lekarz Urzędowy przy Stacji Miejskiej DR. BUURMAN Radca sanitarny.

Różne

PODANIA niemieckie, tłumaczenia, przepisywanie: Sionna 7/4, II piętro. 24907

UNIEWAŻNIAM zaginione dokumenty w czasie działań wojennych, opiewające na nazwisko Kubala Władysław. 25383

JASNOWIDZ WISZNAPURI znany w kraju, zagranicą, wyjątkowo zawile tajniki przyznaje w transie: Długa 5, m. 5. 24820

GENEWSKA PRZYGODA

HENRYK LEIWA.

Alicja rozglądała się wokoło. Smieszki jej skupione miny grających... — Rozejrzmy się jeszcze po innych salach... — zachęcała Jerzego.

Przeszli do sali, gdzie grano w ruletę. W wielkim, podłużnym stole, zasłanym czerwonym sukniem, tłoczył się tłum grających. Wytwornie ubrani mężczyźni i kobiety wpatrywali się z ciekawością w małą kłosek w kształcie koła, która podskakiwała wesoło po polach obracającej się dużej korbki. Co za galerja typów! Wszystkie twarze zdawały być tu reprezentowane. Uwagę przyciągnął krupjer, który z nadszywanym spokojem zgarniał pieniądze lub wyciągał wygrana.

— Faites vos jeux Messieurs! Rien ne va plus!

Jerzy z łatwością rozpoznał w krupjerze van Brinkena.

— To ten jegomość, który mnie wypytawał o minjaturę! — wskazał go Alicji. — Moje przypuszczenia sprawdzają się co do tego, co miało oznaczać w szyfrze słowo „niebo”.

Alicja przyglądała się van Brinkenowi z odrazą i pewnym uczuciem leku.

— Nie podoba mi się ten człowiek! Musi być zły i okrutny! — w tej chwili przyszła jej do głowy myśl o głowie. — No tak, przypuszczenie, że natrafił pan na ślad fałszywej minjatury, ale co ta cała sprawa ma do czynienia z Murillem mego ojca?

Jerzy był nieco zbity z tropu. Cóż prawda nie natrafił w tej całej sprawie na żaden ślad obrazu tej ojc. W duchu musiał przyznać, że mu na tem znowu tak bardzo nie zależało... Najważniejszą była dla niego,

go, że mógł być blisko Alicji i dlatego namówił ją na tę całą wyprawę... A jednak w podświadomości czuł, że między bandą van Brinkena a kradzieżą na wyspie Solognon istniał pewien związek...

W tej chwili przez salę przeszła Rita Nissen w ożywionej rozmowie z jednym z gości. I oto zadziwił Jerzemu nad uchem jej srebrzysty śmiech...

Jerzy drgnął... To był śmiech owej kobiety w motorówce tej pamiętnej nocy na jeziorze... Tak! To była ona! Ta sama platynowa blondyna, która z taką zimną krwią chciała go wtedy pozabawić życia... I tu była też ta łącząca obie sprawy...

— Nad czym się pan tak zamyślił, panie Jerzy? Czy spodobała się panu może aż tak bardzo ta szwedzka tancerka? — Alicja mimowolnie czuła się dotknięta, że Jerzy tak się przyglądał gospodyni nocnego klubu. — A przedewszystkiem nie dał mi pan odpowiedzi na moje pytanie!

— Panna Nissen jest rzeczywiście niezwykle interesującą osobką — odparł, wrywając się z zamyślenia. — A co do zapytania, to mogę panią zapewnić, że nici sprawy Murilla też tutaj prowadzi... — Nie dodał nic więcej. Ta tancerka była zbyt niebezpieczną przeciwniczką! Żałował teraz, że namówił Alicję na tak ryzykowną wyprawę...

Tymczasem zasiadli do ruletki i rozpoczęli grę ze zmienem szczęściem.

Jerzy ciągle obserwował van Brinkena. Krupjer udawał, że go nie poznaje i z zupełnym obojętną miną przysunął mu nawet dwa razy wygrana.

Wtem podszedł do van Brinkena jakiś jegomość w smokingu i zamienił z nim szepem kilka słów. Holender dał się zastąpić nowoprzybyłemu przy rulecie a sam skierował się do drzwi w głąb.

Jerzy też wstał od stołu.

— Proszę koniecznie zobaczyć bank, panie Alicjo, a ja udaję się tymczasem na zwiały.

— Pojść z panem! — oczy Alicji zabłyśły emocją. — Wzięłam nawet ze sobą mały brownin!

— Za nic na świecie! — Jerzy namyślał się szybko, jakby ją odwieść od niebezpiecznego zamiaru. — Pani musi tu zostać jako rezerwa. Gdyby mnie się coś stało, pospieszy mi pani z pomocą...

— Zgoda! — Alicja traktowała całkiem serio tę propozycję. — O ile pan nie wróci za jakie pół godziny, wyruszę z odsieczą!

Teraz Jerzy pospieszył za Holenderem. Drzwi, któremi tamten wyszedł, prowadziły do niewielkiego ozerwanego salonu. Był to wykwintnie urządzone pokój, w którym stały stoliki do gry. Salon był zupełnie pusty. Z van Brinkena nie było ani śladu! Którędy on wyszedł!... Pokój miał tylko jedno okno i to było szczelnie zamknięte.

Drzwi, oprócz tych, któremi wszedł Jerzy, nie było żadnych... Pokój wydawał się jakiś zimny... Jaki tu przeciąg!... Skąd tu tak wiało? Wtem wzrok Jerzego padł na wielkie weneckie lustro, sięgające od podłogi aż do sufitu na przeciwległej ścianie. Lustro dziwnie odchyliło się w swych ramach... Tam musiały być urkute drzwi!

Jerzy podszedł do lustra i szarpnął za ramy... Lustro obróciło się lekko na swej osi, jak drzwi i ukazało kręte schody prowadzące w dół... Schody były elektrycznie oświetlone.

Jerzy odbezpieczył swój brownin i prawie bezwładnie poczał się spuszczać w dół...

Lekki chłód powiał ze ścian. Schody zdawały się ciągnąć w nieskończoność... Musiał już dawno minąć parter. Skape oświetlenie elektryczne nie pozwalało dostrzec dna klatki schodowej. Jerzy schodził wciąż w dół... Wreszcie stanął na ostatnim stopniu.

Teraz rozpoczął się skąpo oświetlony korytarz. Jerzy zapuścił się wien bez namysłu. Na ścianach ukazała się wilgoć. Nagle Jerzy zrozumiał, że znajduje się pod powierzchnią jeziora Lemańskiego!

Szedł teraz następując... Skądś dochodziły go odgłosy rozmów. Nagle korytarz się skończył i niewielkim pokojem, z którego prowadziło troje drzwi.

Jerzy przystanął i poczał się zastanawiać, co dalej począć. Musi zbadać podwodną tajemnicę wili „Niebo”! W tej chwili przyszedł mu na myśl szyrf „niebo” zatonie... Tak! Tu pod powierzchnią jeziora musiało leżeć rozwiązanie całej zagadki!

Którędy iść dalej?... Jerzy postanowił kierować się słuchem, ale odgłosy przychodziły i nawet zdawały się dochodzić od strony korytarza, którym dopiero przyszedł. Miał przed sobą troje drzwi. Podszedł do każdego kolejno i nasłuchiwał, ale wszędzie panowała niezmięcona cisza... W końcu wybrał na chybił trafił drzwi po lewej ręce. Naciągnął klamkę... Drzwi były niezamknięte na klucz i podały się lekko naporowi... Jerzy wszedł ostrożnie, starając się nie wywoływać najmniejszego szmeru... W pierwszej chwili oślepł go nagły odblask przeciwległej ściany... Była cała z opalizującego zielonego szkła... Wtem w jednym miejscu zaszebrzała się laska rybia... Za tą taflą szklaną przelewały się podwodne fale jeziora Geneńskiego!... Jerzy rozglądał się po pokoju. Wzdłuż ścian stały tapczany obite seledynowym jedwabiem, a na nich, jak kwiaty, leżały porozrzucane wielobarwne poduszki. Obok tapczanów stały małe stoliki z przyrządami do palenia nargileh i opium. W pokoju nie było nikogo. Jerzy postąpił kilka kroków w głąb pokoju i teraz zauważył, że koło drzwi, które wszedł, znajdują się schodki prowadzące do góry. Stamtąd też dochodziły dalekie głosy. Ruszył ostrożnie ku górze. Wkrótce znalazł się w prawie zupełnie ciemnym pokoju. Ale cienka smuga światła, sącząca się z pod przeciwległych drzwi, ostrzegła go, że zbliża się do swoich wrogów. Stamtąd też dochodziły odgłosy dość żywej sprzeczki... Jerzy podkradł się do tamtych drzwi i poczał nasłuchiwać... (Ciąg dalszy nastąpi).

